



tegen riskant alcoholgebruik van jongeren in Gooi en Vechtstreek



# Preventie- en handhavingsplan alcoholmatigingsbeleid jeugd gemeente Stichtse Vecht

## **Inhoudsopgave**

Voorwoord .....	3
Leeswijzer.....	4
Inleiding en kader integrale aanpak.....	5
Programma Alcohol Preventie: Nuchter Verstand.....	5
<b>DEEL 1 PREVENTIE</b> .....	<b>7</b>
Hoofdstuk 1 Noodzaak van een integrale aanpak riskant alcoholgebruik Jeugd	
1.1 Inleiding.....	7
1.2 Oorzaken, gevolgen en kosten riskant alcoholgebruik door jongeren.....	7
1.3 Integrale aanpak alcoholgebruik jeugd succesvol; resultaten 2007 t/m 2014 .....	9
1.4 Ontwikkelingen en conclusies van invloed op preventie en handhaving .....	11
1.5 Integrale aanpak preventie en handhaving alcohol jeugd 2015-2016 .....	12
Hoofdstuk 2. Preventie en educatie-activiteiten 2015 t/m 2016 GGDrU. ....	13
2.1 Inleiding.....	13
2.2 Regierol gemeenten .....	14
2.3 Algemene ondersteuning GGD regio Utrecht .....	14
2.4 Preventie en educatie-activiteiten 2015 tot en met 2016.....	14
<b>DEEL 2: HANDHAVING</b> .....	<b>188</b>
Hoofdstuk 3: Handhaving; naleving leeftijdsgrenzen alcohol DHW .....	
3.1 Inleiding .....	18
3.2 Toezicht en handhaving DHW .....	18
3.3 Analyse van de hotspots.....	19
.....	
Hoofdstuk 4: Preventie- en handhaving uitvoeringsprogramma .....	
4.1 Inleiding.....	21
4.2 Alcohol in Stichtse Vecht.....	21
4.3 Frequentie controle Drank- en Horecawet.....	22
4.4 Evaluatie .....	24

### **Voorwoord**

Sinds enige jaren wordt er in de regio Gooi en Vechtstreek en de regio Utrecht een alcoholmatigingsbeleid gevoerd. Gemeenten, en andere partijen hebben dit vormgegeven in twee succesvolle programma 's. Voor Weesp en Wijdmeren is dat: 'Samen aan de Slag riskant alcoholgebruik van jongeren.' Voor gemeente Stichtse Vecht is dit het project: Nuchter Verstand.

Naast preventie wordt er ingezet op handhaving. Met de inwerkingtreding van de nieuwe Drank- en Horecawet zijn de gemeenten Stichtse Vecht, Weesp en Wijdmeren in 2013 van start gegaan om deze handhavingstaken gezamenlijk op te pakken.

Met de verantwoordelijkheid van gemeenten voor toezicht en handhaving sinds 2013 en de leeftijdsverhoging voor alcoholgebruik naar 18 jaar sinds 1 januari 2014 is continuering van de bestaande inzet noodzakelijk. Met voorliggend plan wordt de integrale aanpak van preventie en handhaving voor 2015 en 2016 beschreven.

### **Leeswijzer**

Het Preventie- en handhavingsplan (PHP) bestaat uit twee delen.

Deel 1 is het Preventieplan.

Hoofdstuk 1 beschrijft de gemeenschappelijke doelen van het PHP, de integrale aanpak, de resultaten op hoofdlijnen en nieuwe ontwikkelingen/beleidslijnen voor de komende programmaperiode. Dit is grotendeels hetzelfde voor de 3 gemeenten.

Hoofdstuk 2 beschrijft de preventieactiviteiten.

Naast dit PHP stellen wij ieder jaar een uitvoeringsplan Nuchter Verstand GGDrU vast met daarin ook specifiek Stichtse Vecht vermeld, wat aan de gemeenteraad ter informatie wordt aangeboden.

Deel 2 is het Handhavingsplan.

Dit deel is in samenwerking met de gemeenten Stichtse Vecht en Weesp en Wijdmeren gemaakt.

Hoofdstuk 3 beschrijft wat er onder handhaving wordt verstaan.

Hoofdstuk 4 beschrijft het handhavings-uitvoeringsprogramma en geeft daarmee een toelichting waar en op welke wijze gecontroleerd gaat worden op de uitvoering van de nieuwe Drank- en Horecawet (DHW).

### **Inleiding en kader integrale aanpak**

Per 1 januari 2013 hebben gemeenten nieuwe wettelijke taken in het kader van toezicht en handhaving vanuit de nieuwe Drank- en Horecawet (DHW) gekregen. Per 1 januari 2014 is ook de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop en alcoholbezit in de openbare ruimte verhoogd van 16 naar 18 jaar. Gemeenten zijn sindsdien de belangrijkste uitvoerder van de Drank- en Horecawet. Zowel ten aanzien van juridische, handhavings- als preventieve aspecten is de gemeente nu de regisseur van het alcoholbeleid. In de nieuwe DHW (art.43a) wordt verder aangegeven dat gemeenten een PHP dienen op te stellen voor een integrale aanpak betreffende alcoholgebruik door jongeren. Hiermee legt de overheid een juridische basis voor de verbinding tussen preventie en handhaving.

Het PHP dient elke 4 jaar tegelijkertijd met de nota lokaal gezondheidsbeleid<sup>1</sup> te worden vastgesteld, het eerste vóór 1 juli 2014. In de regio Gooi en Vechtstreek/regio Utrecht -West en in SWW verband is er voor gekozen om het plan in december 2014 tegelijkertijd aan alle gemeenteraden voor te leggen. Hierdoor kunnen nieuwe onderzoeksresultaten (in Gooi en Vechtstreek) en de eerste ervaringen met de handhaving worden meegenomen. In voorliggend PHP wordt de integrale aanpak Gooi en Vechtstreek/regio Utrecht-West voor alcoholpreventie en toezicht en handhaving vanuit de SWW verband weergegeven. Het preventiebeleid borduurt voort op het integrale programma 'Samen aan Slag tegen riskant alcoholgebruik jeugd' van de regiogemeenten. Dit programma wordt al enige jaren succesvol ingezet. Voor Stichtse Vecht is dit het programma Nuchter Verstand.

### **Programma 'Samen aan de slag tegen riskant alcoholgebruik jeugd in Gooi en Vechtstreek'**

In de regio Gooi en Vechtstreek loopt sinds 2007 met succes het regionale samenwerkingsprogramma 'Samen aan de slag tegen riskant alcoholgebruik jeugd'. 'Samen aan de slag' heeft als doel het riskante alcoholgebruik van jongeren in de regio aan te pakken. Aanleiding was het relatief hoge en frequente alcoholgebruik onder jongeren in de regio en de jonge startleeftijd waarop het eerste glas werd gedronken. De gemiddelde leeftijd waarop jongeren destijds aangaven met alcohol drinken te beginnen, was 12 jaar. Een derde van de leerlingen (van 13-15 jaar) zei toen in de afgelopen vier weken minstens één keer meer dan vijf glazen bij een gelegenheid gedronken te hebben. Dit was aanzienlijk meer dan het landelijk gemiddelde, dat toen op een vijfde lag (E-Movo, GGD G&V, 2006).

'Samen aan de slag' is een integraal samenwerkingsprogramma van de negen regiogemeenten, GGD, verslavingszorg en politie. Daarnaast wordt er samengewerkt met andere partners zoals scholen, sportverenigingen, horeca en supermarkten. Omdat het een integrale aanpak betreft zijn bestuurders en beleidsmedewerkers van diverse sectoren van de gemeenten in meer of mindere mate betrokken: gezondheidszorg, jeugd, sport, onderwijs, openbare orde en veiligheid en vergunningen. Het programma heet niet voor niets 'Samen aan de slag': alleen als alle partijen hun verantwoordelijkheid nemen, kan het riskante alcoholgebruik van jongeren teruggebracht worden.

## **Programma Alcohol Preventie: Nuchter Verstand**

De gemeenten in de regio Utrecht-West (politiedistrict Rijn en Venen) werken met elkaar samen in het programma Nuchter Verstand sinds 2011. Nuchter Verstand is een meerjaren-aanpak tot in ieder geval 2019 en richt zich op de doelgroep 10-18 jaar. De aanpak richt zich met name op de omgeving van de jongeren. Dit is de meest effectieve aanpak om te komen tot de doelstelling van Nuchter Verstand: "Het tegengaan en voorkomen van alcohol door jongeren in de leeftijd van 10 tot 18 jaar, waarbij de focus zal liggen op het zo lang mogelijk uitstellen van alcoholgebruik." De gemeenten streven er naar dat de beschikbaarheid van alcohol en drugs (verder) wordt beperkt.

De colleges van de gemeenten De Ronde Venen, Stichtse Vecht, Woerden, Oudewater en Montfoort hebben in 2011 akkoord gegeven op deelname van hun gemeenten aan het programma Nuchter Verstand en aan regionale samenwerking onder het projectleiderschap van GGDrU.

<sup>1</sup> In veel gemeenten is het lokaal gezondheidsbeleid inmiddels onderdeel van het Wmo beleid of breder van het beleid m.b.t. het sociaal domein.

De Lekstroomgemeenten IJsselstein, Vianen, Nieuwegein, Lopik en Houten zijn sinds 2014 aangesloten bij het project.

In het programma Nuchter Verstand zijn 4 pijlers verankerd:

- *Inrichting van de omgeving,*
- *Regelgeving en Handhaving,*
- *Voorlichting en Educatie, Signalering,*
- *Advies en Ondersteuning*

Binnen elke pijler zijn subdoelen, activiteiten en te behalen resultaten benoemd. Daarmee wordt zoveel mogelijk een integrale benadering gehanteerd. Deze is gericht op de beleidsterreinen Volksgezondheid, Jeugd, Onderwijs en Openbare Orde & Veiligheid.

Uit onderzoek en uit de praktijk is gebleken dat een effectieve aanpak van alcohol en drugs onder jongeren vooral gericht moet zijn op de omgeving van de jongeren.

Aangezien vooral de sociale omgeving van jongeren bepalend is voor hun alcoholgebruik, richten de activiteiten van het programma zich primair op de omgeving van de jongeren. Hieronder verstaan we ouders/verzorgers en intermediairs vanuit scholen, horeca, paracommercie, zorgkaders, politie etc. Ieder jaar wordt hiervan een jaarplan opgesteld waarin gemeenten zelf speerpunten aan kunnen geven. Belangrijk hierbij is dat voor alle pijlers aandacht is.

De verschillende pijlers hebben allen doelstellingen, waar activiteiten en resultaten aan gekoppeld zijn. Deze zijn te vinden in bijlage 1. De ambtenaren volksgezondheid en OOV zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de activiteiten. De stuurgroep Nuchter Verstand bestaat uit ambtenaren OOV, ambtenaren Volksgezondheid, aangevuld met Victas. De GGDrU heeft het projectleiderschap.

Met het overzicht van de subdoelstellingen, resultaten en activiteiten zoals weergegeven in de bijlage wordt voldaan aan de wettelijke vereisten voor wat betreft het preventiedeel van het PHP.

Gezien de wijzigingen vanaf 2007 in de DHW en de nieuwe handhavingstaken is het wenselijk om voor de komende jaren opnieuw de ambities te herzien en overeenstemming op intergemeentelijk niveau te hebben over de gewenste integrale aanpak (2015 tot en met 2016) met betrekking tot:

- de doelen die we met de integrale aanpak willen bereiken;
- de afzonderlijke doelen voor preventie/educatie en handhaving om deze integrale aanpak te realiseren;
- de verbindingen: waar en hoe preventie/educatie en handhaving samen optrekken;
- de financiering van preventie/educatie en handhavingsactiviteiten.

Kern van de aanpak is het realiseren van een gedragsverandering ten behoeve van gezondheidswinst. Hierbij gaat het zowel om gedragsverandering van jongeren als van volwassenen (ouders, docenten, trainers, alcoholverstrekkers e.d.).

Voor zowel de preventie/educatie als de handhaving geldt dat een regionale eenduidige aanpak wenselijk is. Jongeren houden zich immers niet aan gemeentegrenzen, zeker niet wat het uitgaan betreft. Gemeenten kunnen in dit opzicht ook een efficiencyslag maken. Dit neemt niet weg dat de lokale cultuur ook van belang kan zijn om burgers op een passende manier aan te spreken op hun verantwoordelijkheden en gedrag. Naast de regionale aanpak is er dus mogelijkheid tot lokale inkleuring waarmee ingespeeld kan worden op lokale aandachtspunten en kansen.

## DEEL 1: PREVENTIE

### Hoofdstuk 1. Noodzaak van een integrale aanpak riskant alcoholgebruik jeugd

#### 1.1 Inleiding

Alcoholmatigingsbeleid heeft alleen kans van slagen wanneer de boodschap en bijpassende maatregelen in een groot aantal settings, vanuit een eenzelfde basisprincipe (geen alcohol onder de 18 jaar) worden genomen.

Een effectief lokaal alcoholbeleid kent drie pijlers:

1. Preventie
2. Regelgeving
3. Handhaving

Uit onderzoek van de Wereldgezondheidsorganisatie is gebleken dat maatregelen die de beschikbaarheid van alcohol beperken het meest effectief zijn in het terugdringen van (schadelijk) alcoholgebruik. Dit kan op verschillende manieren gebeuren, zoals het beperken van de schenk- of openingstijden van verkooppunten, het tegengaan van prijsacties (belangrijke voorspeller voor alcoholgebruik) en meer toezicht op de naleving van de leeftijdsgrenzen. Voor deze maatregelen vormt de Drank- en Horecawet de basis, een en ander kan worden vastgelegd bij verordening. Daarom is de pijler Regelgeving één van de hoofdpijlers van een effectief lokaal alcoholbeleid.

Het is vrijwel onmogelijk de pijler Regelgeving goed in te zetten zonder hulp van de pijler Preventie en van de pijler Handhaving. Een regel zonder voldoende handhaving is een loze regel. Handhaving is essentieel voor de effectiviteit van de regelgeving. Het minder beschikbaar maken van alcohol is op zichzelf vaak niet populair onder het grote publiek en onder alcoholverstrekkers. Preventie en bewustwording zijn daarom vooral nodig om draagvlak te creëren voor de te nemen maatregelen. De uitleg dat regels niet bedoeld zijn om het ondernemers, verenigingen, jeugd of ouders lastig te maken, maar dat regelgeving nodig is ter bescherming van de volksgezondheid en veiligheid is heel belangrijk. Bewustwording van de risico's van alcoholgebruik zal bijdragen aan draagvlak voor beleid en regelgeving onder stakeholders. Het omgekeerde geldt echter ook: aandacht voor preventie en bewustwording zonder duidelijke regels en toezicht op deze regels is zinloos (STAP, 2012).

#### 1.2 Oorzaken, gevolgen en kosten riskant alcoholgebruik door jongeren

##### **Oorzaken:**

Er zijn vanuit de literatuur diverse factoren aan te wijzen die van invloed zijn op het alcoholprobleem:

- alcohol is ruim beschikbaar en goedkoop
- mixdranken zijn populair onder jongeren
- leeftijdsgrenzen worden slecht nageleefd
- ouders zijn tolerant
- voorlichting alleen aan jongeren heeft weinig effect

Deze diversiteit aan oorzaken onderbouwt de noodzaak van een integrale aanpak met educatie, regelgeving en handhavingsactiviteiten binnen meerdere settings.

##### **Gevolgen riskant alcoholgebruik jeugd:**

Steeds meer aandacht is er de afgelopen jaren voor de gevolgen van alcohol op het puberbrein, naast de reeds andere bekende gevolgen voor de gezondheid. Puberhersenen zijn volop in ontwikkeling. De hersenen maken tot ca. het 24e levensjaar 'groei-spruts' door en alcohol kan een versturende werking op dit proces hebben en blijvende functionele stoornissen veroorzaken. Vooral het drinken van veel alcohol in korte tijd is schadelijk voor het brein. Met name leer- en geheugenfuncties lopen hierbij gevaar. Pubers met alcoholproblemen scoren lager dan andere jongeren op taalvaardigheid, intelligentie, aandacht en ruimtelijk inzicht.

Ook is het vermogen om vooruit te denken, gevolgen in te zien en verantwoordelijkheid te nemen nog niet volledig ontwikkeld. Mede daarom biedt (overmatig) alcoholgebruik op korte termijn een vergrote kans op agressief gedrag, seksueel risicogedrag en ongelukken, vaak in combinatie met overlast. Overigens is bij jongeren het kalmerende/verdoovende effect van alcohol minder sterk dan bij volwassenen, waardoor de risicovolle effecten juist bij hen sterker kunnen optreden.

##### **Kosten riskant alcoholgebruik jeugd en volwassenen:**

Verschillende onderzoeken laten zien dat een meerderheid van daders van uitgaansgeweld onder invloed was van alcohol. De landelijke cijfers variëren van 52 tot 86 procent. Verder is bij 10 procent van het letsel waarmee jongeren op de spoedeisende hulp van een ziekenhuis terechtkomen, alcohol in het spel. De medische kosten van ongevallen en letsel in de groep 10- tot 24-jarigen waarbij alcohol in het geding is, worden geraamd op 31 miljoen euro per jaar (Centrum voor Gezond en Veilig Uitgaan 2011).

De maatschappelijke kosten die riskant alcoholgebruik van jongeren en volwassenen met zich meebrengen zijn nog omvangrijker. Jaarlijks kost het gebruik (of misbruik) van alcohol de samenleving in totaal ongeveer 2,6 miljard euro. Deze kosten zijn onder te verdelen in kosten voor de verslavingszorg (68 mln euro), algemene gezondheidszorg (115 mln euro), werk/productiviteitsverlies (1.554 mln euro) en misdrijven/overtredingen (841 mln euro) (Stichting Consument en Veiligheid, 2010).



### 1.3 Integrale aanpak alcoholgebruik jeugd succesvol; resultaten 2007 t/m 2014

Het programma 'Samen aan de Slag' loopt sinds 2007. Hierbij werden de volgende doelen opgesteld:

#### **Regionale doelen integrale aanpak alcohol jeugd 2007 t/m 2014**

Doel van de integrale aanpak is het verminderen van het riskant alcoholgebruik van jongeren in de regio. Dit doel kan worden opgesplitst in de volgende subdoelen:

1. Het verminderen van het percentage jongeren dat onder de 16 jaar alcohol drinkt en het verhogen van de startleeftijd;
2. Het tegengaan van overmatig drankgebruik (waaronder binge drinken) door m.n. 16 en 17 jarigen;
3. Het verminderen van het percentage jongeren dat onder de 18 jaar drinkt (vanaf jan. 2014);
4. Afnahme van de tolerantie van ouders t.o.v. alcoholgebruik door jongeren (onder de 16 en onder de 18 jaar vanaf 1 jan. 2014);
5. Verbetering van de naleving van leeftijdsgrenzen door alcoholverstrekkers (horeca, supermarkten, cafetaria's en sportkantines);
6. (Indirect/als neveneffect) Het terugdringen van alcohol gerelateerde overlast en verstoring van de openbare orde.

In 2009/2010 werd verbetering van de resultaten t.o.v. 2005/2006 verwacht, voor 2013/2014 verbetering t.o.v. de cijfers uit 2009/2010.

#### *Regionale doelen: Nuchter Verstand:*

Het tegengaan en voorkomen van alcoholgebruik door jongeren in de leeftijd van 10 tot 18 jaar, waarbij de focus ligt op het zo lang mogelijk uitstellen van alcoholgebruik.

Het alcoholmatigingsprogramma Nuchter Verstand richt zich naast alcoholgebruik ook op drugsgebruik. Dit PHP is alleen gericht op alcoholgebruik. Vanuit het project Nuchter Verstand zijn voor de periode 2011 – 2019 – uitgaande van voorgaande hoofddoelstelling- doelstellingen vastgesteld. Deze zijn goed bruikbaar als doelstellingen voor het preventie- en handhavingbeleid van de gemeenten voor de komende jaren:

1. Ouders en jongeren zijn zich bewust van de risico's en gevolgen van alcohol- en drugsgebruik.
  - o Situatie nu: 51% van de ouders keurt het alcoholgebruik van hun kinderen beneden de 16 jaar af.
  - o Beoogd resultaat 2017: 60 %
2. Het aantal jongeren dat ooit onder de 16 jaar heeft gedronken is afgenomen.
  - o Situatie nu: 46% van de jongeren onder de 16 jaar heeft wel eens gedronken
  - o Beoogd resultaat 2017: 40 %.
3. Correcte naleving en handhaving van de wettelijke leeftijdsgrenzen met betrekking tot de verkoop van alcohol.
  - o In 2012 is bij een mysteryshop onderzoek, uitgevoerd in Utrecht West, naar voren gekomen dat 72% van de bezochte drankverstrekkers de wet naleefde. Landelijk onderzoek uit 2013 toonde aan dat de naleving op 47% ligt.
  - o Beoogd resultaat 2017: 80%

Resultaten zullen gemeten worden op de volgende manieren:

- Via de reguliere metingen van de GGDrU.
- Via een mysteryshop onderzoek
- Daarnaast worden de activiteiten die in het PHP staan gemonitord; zijn activiteiten uitgevoerd? Dienen ze bijgesteld te worden? Dienen er activiteiten toegevoegd te worden?
- Als specifiek onderdeel voor 2015 staat de Monitoring centraal ( zie ook bijlage 1)

Het project Nuchter Verstand is veel later gestart dan het programma Samen aan de Slag van Weesp en Wijdemeren. Vergelijkbare cijfers zijn hierin nog niet te geven. Nuchter Verstand is gestart in 2011

en is een meerjarenproject tot 2019. In de opstartfase zijn wel enkele concrete zaken gerealiseerd:

- In Stichtse Vecht zijn er verbindingen gelegd tussen gezondheidsbeleid, jeugd, sport en de nieuwe Drank- en horecawet. Dit is gebeurd door middel van het instellen van een gemeentebrede werkgroep waarin medewerkers van de diverse beleidsafdelingen zitting hebben.
- In de afgelopen jaren zijn diverse informatie avonden georganiseerd voor detailhandelaren, horeca ondernemers en sportverenigingen om ze te informeren over de nieuwe Drank- en Horecawet. Dit heeft de onderlinge samenwerking nog meer versterkt.
- Ook zijn er 2 bijeenkomsten met de bekende kinderarts en oprichter van diverse alcoholpoli's in Nederland, Nico van der Lely geweest in Stichtse Vecht. De bijeenkomsten waren bedoeld voor ouders, jongeren, horecaondernemers, handhavers, zorgverleners etc.
- Vanuit het jongerenwerk zetten we Peers in. Dit zijn speciaal op het geven van alcohol-info getrainde jongeren. Zij informeren andere jongeren over de gevaren en risico's van alcoholgebruik. Daarbij worden zij regelmatig ingezet op schoolfeesten en evenementen waar zij bijzondere alcoholvrije cocktails mixen en serveren.
- We hebben meegedaan aan de actiemaand; 30 dagen zonder alcohol.

### **Evaluatie 2008 tot en met 2012**

#### **In Stichtse Vecht worden om de 4 jaar ook gegevens gemonitord door de GGDrU**

Voor het project Nuchter Verstand is deze meting nog te vroeg om concrete conclusies op te baseren, want het project bestond in 2012 nog pas één jaar. Toch geeft het wel een beeld dat de alcoholconsumptie onder jongeren begint te dalen

Uit onderstaande opgave blijkt dat het alcoholgebruik in het algemeen onder jongeren is gedaald.

Alleen het percentage bingedrinkers is gestegen.

Uit landelijke cijfers van het Trimbos weten we ook dat het percentage alcoholdrinkende jongeren onder de 12 jaar fors is gedaald. Om deze reden is vorig jaar op landelijk niveau besloten om geen voorlichting over alcohol meer op het basisonderwijs te geven. In plaats hiervan worden de inspanningen geconcentreerd op de jongeren van het voortgezet onderwijs.

		2008	2012
Alcoholgebruik ooit, 13-17 jarigen (klas 2 en 4)	Gemeente Stichtse Vecht	63	56
	GGD Midden-Nederland	61	49
Alcoholgebruik ooit, beneden 16 jaar	Gemeente Stichtse Vecht	54	46
	GGD Midden-Nederland	55	40
Alcoholgebruik afgelopen 4 weken, 13-17 jarigen (klas 2 en 4)	Gemeente Stichtse Vecht	48	45
	GGD Midden-Nederland	45	38
Alcoholgebruik afgelopen 4 weken, beneden 16 jaar	Gemeente Stichtse Vecht	37	34
	GGD Midden-Nederland	37	28
Bingedrinken (% totale populatie), 13-17 jarigen (klas 2 en 4)	Gemeente Stichtse Vecht	33	32
	GGD Midden-Nederland	30	27
Bingedrinken (% totale populatie), beneden 16 jaar	Gemeente Stichtse Vecht	21	22
	GGD Midden-Nederland	23	18
Bingedrinken (% van de drinkers), 13-17 jarigen (klas 2 en 4)	Gemeente Stichtse Vecht	68	67
	GGD Midden-Nederland	64	67
Bingedrinken (% van de drinkers), beneden 16 jaar	Gemeente Stichtse Vecht	55	60
	GGD Midden-Nederland	58	59
Ouders keuren alcoholgebruik niet af (% van de drinkers), 13-17 jarigen (klas 2 en 4)	Gemeente Stichtse Vecht	53	49
	GGD Midden-Nederland	56	48

Ouders keuren alcoholgebruik niet af (% van de drinkers), beneden 16 jaar	Gemeente Stichtse Vecht	47	36
	GGD Midden-Nederland	51	36

Uit de voornoemde vergelijkingen komen de volgende resultaten naar voren:

- Het alcoholgebruik onder de 16 jaar is de afgelopen jaren afgenomen. Ten opzichte van 2008 wordt er in 2012 opnieuw minder vaak alcohol gedronken.
- De gemiddelde startleeftijd waarop alcohol gedronken wordt is toegenomen. Jongeren beginnen dus later met drinken. Deze regionale resultaten zijn vergelijkbaar met de landelijke trend;
- Het binge drinken is langzaam iets aan het afnemen, maar is nog steeds fors. In 2008 dronk 23% van de jongeren binge versus 18 % in 2012;
- Het percentage ouders dat alcoholgebruik onder de 18 niet afkeurt is afgenomen in 2008 van 53% naar 49 % in 2012 (alleen cijfers van de 13 tot 17 jarigen)

### **Mysterieshopper onderzoek:**

In 2012 is voor het eerst een Mysterieshopper onderzoek gedaan om te controleren of de (para) commerciële zich houden aan de leeftijdsgrenzen bij het verkopen van alcohol (toen gold de 18 jaar grens nog niet). In Stichtse Vecht is op 25 plaatsen gecontroleerd. Dit is gebeurd bij horeca (cafés), slijterijen, sportkantines, cafetaria's en supermarkten. Op iedere locatie is 2x gecontroleerd, waarbij vooral opviel dat de horeca zich het slechtst aan de leeftijdsgrenzen hield en de slijterijen het best. De resultaten zijn echter moeilijk te duiden; we kunnen ze niet afzetten tegen een eerder onderzoek. Op basis van de resultaten zijn er wel brieven naar de gelegenheden verstuurd die het slechtst scoorden, en we hebben bijeenkomst georganiseerd met als thema: jongeren en alcohol.

De resultaten tonen aan dat de gezamenlijke inspanning van betrokken partijen (ouders, scholen, sportkantines, alcoholverstrekkers, politie, gemeenten, verslavingszorg, GGD en (tot 2013 NVWA) wel wat effect heeft gehad. Duidelijk moge zijn dat de bijdragen die de afzonderlijke activiteiten hebben op het behalen van de betreffende doelstellingen niet zijn aan te geven. Er spelen immers tal van andere factoren een rol die van invloed kunnen zijn. Bovendien is het juist de combinatie van de drie pijlers (preventie, regelgeving en handhaving) die samen effect sorteren. Wel kan vanuit de literatuur gezegd worden dat de ene activiteit meer dan de andere van invloed is op het bereiken van een doelstelling. Zo hebben bij het behalen van doelstelling 1. (verhogen startleeftijd en verminderen percentage jongeren dat onder de 16 alcohol drinkt) zowel preventie- als handhavingsactiviteiten een rol gespeeld. Bij doelstelling 2. (minder binge drinken) en 3. (verlaging tolerantie ouders t.o.v. alcohol onder de 16 jaar) speelt voornamelijk preventie een rol en bij 4. (verhoging naleving leeftijdsgrenzen) met name de handhavingsactiviteiten. Preventie en handhaving zijn beide (mede) van invloed op het behalen van doelstelling 5. (vermindering overlast).

### **1.4 Ontwikkelingen en conclusies van invloed op preventie en handhaving**

De afgelopen programmaperiode heeft een aantal conclusies voor toekomstig beleid opgeleverd. Tevens is er sprake van enkele beleidsontwikkelingen die van belang zijn voor het vervolg van het alcoholmatigingsbeleid voor de komende jaren:

- Naast het overgaan van de handhavingstaak naar de gemeenten en het verhogen van de leeftijdsgrens is er nog een belangrijke ontwikkeling van belang voor het alcoholmatigingsbeleid n.l.: Investing in preventie wordt lonend voor gemeenten gezien tegen de achtergrond van de transitie Jeugdzorg (implementatie 1/1/2015). In dit kader komen zowel de preventieve activiteiten, als de zorg (licht of zwaar) in handen van de gemeenten. Hiermee komt eindelijk de 'winst' van preventie ook terug bij de investeerder, i.c. de gemeente. Investeren in preventie, bijv. gerichte (alcohol-) opvoedingsondersteuning kan leiden tot een minder beroep op dure verslavingszorg en jeugdzorg;
- Nu de handhaving een structurele taak van de gemeenten is, is het belangrijk ook de preventieactiviteiten te borgen. Immers alleen de combinatie van preventie/educatie en handhavingsactiviteiten bevordert het succes.

- De vormgeving en de uitvoering van het noodzakelijke integrale karakter van het alcoholmatigingsbeleid binnen gemeenten dient een nog stevigere basis te krijgen. De GGD werkgroep Samen aan de Slag stelt dat het wenselijk is dat er formeel binnen elke gemeente een lokaal regisseur wordt aangewezen. Wat betreft het project Nuchter Verstand is door de 10 wethouders in 2014 een Convenant ondertekend, om daarmee het project steviger te borgen
- De rol van ouders wordt steeds meer erkend: het stellen van duidelijke grenzen, het beschikbaar hebben/stellen van alcohol en een voorbeeld willen zijn op het gebied van gezond gedrag. Het voorlichten en het betrekken van ouders vormen daarom een onmisbaar onderdeel van het programma;
- Het verhogen van de leeftijdsgrens naar 18 jaar is een succes van de inspanningen van diverse regionale alcoholprojecten en landelijke instituten. Wel vergt deze leeftijdsverhoging extra inzet voor de handhaving en een intensief voorlichtingsaanbod in meerdere settings. Gedragsverandering vereist een lange adem;
- De huidige 16- en 17 jarigen vormen vanwege de leeftijdsverhoging per 1 januari 2014 een overgangsgroep. De verwachting is niet dat jongeren, die inmiddels drinken, per die datum zijn gestopt. Het binge drinken van 16/17 jarigen zal dan ook niet meteen met verhoging van de leeftijdsgrens naar 18 jaar verminderen. Extra inzet op 16/17 jarigen dient te worden gecontinueerd. Natuurlijk is daarnaast blijvende aandacht nodig voor 16 /17 jarigen die na 1 januari 2014 (nog) niet drinken. Dit om te voorkomen dat zij toch voor hun 18<sup>e</sup> gaan drinken;
- Mysteryshop-onderzoeken, gekoppeld aan handavingscommunicatie hebben hun effect bewezen en vormen inmiddels een wezenlijk onderdeel van het handavings- en veiligheidsbeleid van gemeenten;
- Ook de Boete- of Kanskaart interventie (zie hoofdstuk 4 ) heeft een bijdrage geleverd. Na de landelijke evaluatie in het 3e kwartaal 2014 moet duidelijk worden of deze interventie – mede in het licht van de veranderingen in het kader van toezicht en handhaving- in de huidige vorm kan blijven bestaan of aangepast moet worden<sup>2</sup>;
- Registratie van relevante gegevens gekoppeld aan alcohol kunnen in de toekomst het beleid verder onderbouwen en aanscherpen (zoals politiecijfers inzake incidenten, ongelukken, overlast en de cijfers van het Regionaal Bureau Leerplicht inzake schooluitval/verzuim gerelateerd aan alcohol).

### **1.5 Integrale aanpak preventie en handhaving alcohol jeugd 2015-2016**

Het project Nuchter Verstand kent zoals gezegd een lang lopende aanpak. Er zijn hoofddoelen benoemd en ieder jaar opnieuw worden er andere doelen benoemd die dat bepaalde jaar als speerpunt dienen. Het ene jaar ligt de nadruk meer op het preventiedeel via het onderwijs, het andere jaar is het meer gericht op handhaving door bv een mysteriешopper onderzoek.

De eerdergenoemde ontwikkelingen en conclusies zijn meegenomen bij de vormgeving van de plannen van aanpak van preventie/educatie en handhaving voor 2015 tot en met 2016. Met de plannen van aanpak wordt een bijdrage aan onderstaande doelen tot en met 2016 nagestreefd.

#### **Lokale doelen:**

- Het verminderen van het percentage jongeren dat onder de 18 jaar alcohol drinkt
- Het verminderen van het percentage vierdeklassers (i.c. 15/16/17 jarigen) dat overmatig alcohol drinkt
- Het verder verhogen van de startleeftijd waarop jongeren alcohol gaan drinken (in 2015/16 hoger dan 13-14 jr (2013/14));
- Het toenemen van het percentage ouders dat 18 jaar of ouder een goede startleeftijd voor het drinken van alcohol vindt (moet in 2015/16 hoger zijn dan 60% (2014));
- Verhoging van het percentage alcoholverstrekkers (horeca, supermarkten, cafetaria en sportkantines) dat de nieuwe leeftijdsgrenzen naleeft (moet in 2015 hoger zijn dan 49% (2014))
- Het verminderen of gelijk blijven van het aantal alcoholvergiftigingen (moet in 2015 lager zijn dan 26 (2014));
- (indirect) Het aantal alcoholgerelateerde incidenten waarbij jongeren zijn betrokken en dat door de politie is geregistreerd, is afgenomen. Nader onderzoek leert dat incidenten niet als

---

<sup>2</sup> Deze interventie wordt momenteel in de oorspronkelijke vorm voortgezet. Begin 2015 zijn drie jongeren onder de 18, die alcoholhoudende drank in de openbare ruimte bij zich hadden, voor deze interventie in aanmerking gekomen.

zodanig geregistreerd worden. Dit betekent dat ook niet expliciet via cijfers kan worden aangegeven welke doelstelling behaald moet worden.

**Verbindingen tussen de handhavings- en preventieactiviteiten:**

Preventie (educatie en bewustwording) en handhavingsactiviteiten in het kader van 'Samen aan de slag' en Nuchter Verstand moeten zo veel mogelijk parallel plaatsvinden om het riskante alcoholgebruik van jongeren aan te pakken.

Belangrijke aandachtspunten die specifiek uit de verbinding preventie en handhaving naar voren komen zijn:

**a. eenduidige boodschap**

Om de verbindingen vast te leggen is het structureren en coördineren van de communicatie over jeugd en alcohol essentieel. Het besluit om samen te werken vraagt dan ook om een regionale vormgeving van de communicatiestrategie en een centrale boodschap. Communicatie versterkt effect van handhaving en heeft invloed op de subjectieve pakkans. Bijv. BOA's benaderen jongeren en ouders met eenzelfde boodschap als binnen andere preventieactiviteiten gebeurt.

**b. signalen vanuit handhaving dienen als input voor bijstellen van preventieactiviteiten.**

Bijv. als tijdens toezicht/handhaving blijkt dat juist bepaalde groepen/scholieren veel alcohol drinken dan kan de voorlichting (richting scholen e.d.) daarop inspelen.

**c. signalen vanuit preventie (educatie en bewustwording) dienen als input voor handhaving.**

Bijv. uit jongerencontacten of oudergesprekken kunnen nieuwe of andere hotspots komen boven drijven.

**d. gezamenlijke acties tijdens evenementen**

Inzet van voorlichting bij evenementen waarbij tegelijkertijd toezicht en handhaving plaatsvinden. Voor Stichtse Vecht geldt specifiek het inzetten van Peers.

**e. heldere organisatiestructuur**

Hierin zijn de rol- en taakverdeling tussen de partners van 'Samen aan de Slag' en Nuchter Verstand weergegeven en de samenwerkingstructuur tussen de SWW-gemeenten aangaande de handhaving.

## **Hoofdstuk 2.**

### **Preventie- en educatieactiviteiten 2015 t/m 2016 GGDrU.**

#### **2.1 Inleiding**

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet wat de regierol van de gemeente is in het kader van het alcoholmatigingsbeleid. Vervolgens wordt het algemene ondersteunende aanbod van de GGD regio

Utrecht toegelicht evenals de specifieke preventie/educatie activiteiten van de GGD in 2015 en in 2016. Dit hoofdstuk richt zich dus alleen op Stichtse Vecht.

## **2.2 Regierol gemeenten**

Gemeenten hebben ten aanzien van de te onderscheiden settings verschillende sturingsmogelijkheden. Bij de openbare ruimte en evenementen heeft de gemeente al jaren een directe rol (bijv. via de APV). Met de komst van de nieuwe Drank- en Horecawet, waarbij de handhaving naar de gemeenten is gegaan, zijn ook de alcoholverstrekkers meer onder invloed van de gemeenten komen te staan. Dit geldt ook voor de sportverenigingen, die voorheen vooral indirect te beïnvloeden waren d.m.v. bijv. het aanscherpen van subsidievoorwaarden. Het verkrijgen van draagvlak onder ouders, jongeren en scholen is door de gemeenten minder direct te beïnvloeden. De gemeente kan hierbij wel een ondersteunende en stimulerende rol vervullen. Tijdens de structurele overleggen met schoolbesturen, sportverenigingen en horeca kan riskant alcoholgebruik bijv. een terugkerend agendapunt zijn.

Bestuurlijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid vanuit diverse sectoren (gezondheid, jeugd, openbare orde, veiligheid, sport en onderwijs) zijn belangrijke randvoorwaarden voor het welslagen. Deze uiteten zich in beleidsmatige en uitvoerende inzet op de diverse terreinen, die op elkaar afgestemd moeten zijn om elkaar te versterken.

## **2.3 Algemene ondersteuning GGD regio Utrecht**

Naast preventieve activiteiten faciliteert de GGDrU ook in projectleiding, algemene communicatie, evaluatie, monitoring en beleidsontwikkeling.

### ***Projectleiding***

Uit het onderzoek van STAP en Trimbos dat in juni 2013 gepubliceerd is, blijkt dat een van de belangrijke procesfactoren voor een succesvolle integrale aanpak van riskant alcoholgebruik jeugd, een deskundige en gedreven projectleider is. Projectleiding is nodig om de lijnen uit te zetten en te bewaken en te zorgen dat alle partijen aan de slag gaan en blijven.

### ***Communicatie algemeen***

Om bestuurlijk, uitvoerend en publiek draagvlak voor de aanpak van riskant alcoholgebruik te behouden is het belangrijk om met regelmaat te publiceren over de voortgang van het project en nieuwe ontwikkelingen. Hiertoe wordt een projectnieuwsbrief uitgegeven, worden persberichten geschreven en teksten aangeleverd t.b.v. de gemeentepagina en sites van gemeenten en samenwerkingspartners. Ook worden er presentaties gegeven op overleggen van bestuurders, beleidsmedewerkers en samenwerkingspartners.

Alcoholmatigingsbeleid heeft alleen kans van slagen wanneer de boodschap en bijpassende maatregelen in een groot aantal settings vanuit eenzelfde grondgedachte wordt genomen.

Communicatie is van essentieel belang om verbinding en synergie te creëren. De aandacht rond de nieuwe boodschap: geen alcohol onder de 18 e.d., zal worden gecontinueerd.

Voor de handavingscommunicatie worden door de gemeente Stichtse Vecht en in SWW samenwerkingsverband communicatiemiddelen ingezet.

### ***Evaluatie, monitoring en beleid***

De GGD houdt bij welke interventies waar ingezet worden en evalueert geregeld bij diverse partijen of interventies goed lopen, het aanbod bevat en of aangepast moet worden. Via E-Movo in klas 2 en klas 4 die om de vier jaar gehouden wordt op VO scholen wordt een indruk gekregen van het effect van de interventies op het alcoholgebruik van jongeren.

Naar aanleiding van evaluatie en monitoring worden zo nodig beleidsadviezen gegeven aan diverse partijen.

## **2.4 Preventie en educatieactiviteiten 2015 tot en met 2016**

Gedragsverandering van ouders, jongeren en alcoholverstrekkers vraagt om een lange adem. Continuering van de in de afgelopen jaren ingezette succesvolle interventies is dan ook nodig om resultaat betreffende riskant alcoholgebruik jeugd en naleving leeftijdsgrenzen te behouden.

Om de geformuleerde doelen te bereiken biedt het onderstaand schema een globaal overzicht van deze preventieve interventies en een aantal extra activiteiten

In 2014 hebben de tien Nuchter Verstand gemeenten met elkaar afgesproken om twee thema's / activiteiten te kiezen die in gezamenlijkheid zullen worden uitgevoerd. Voor 2015 is gekozen voor het thema drugs en voor het thema ouders.

Aan het thema sport en alcohol waar in 2014 een start mee is gemaakt, zal in 2015 verder vervolg gegeven worden.

### **Drugs**

In 2015 zal de omvang van het drugsgebruik in de regio in kaart gebracht worden. Hiervoor zal een regionale / lokale probleemanalyse uitgevoerd worden. Vragen die hierin centraal zullen staan zijn: Wat is de omvang van de lokale problematiek als gevolg van (overmatig) drugsgebruik? Wat is de ernst van de problematiek? Niet alleen in termen van gezondheid maar ook van veiligheid, overlast, schoolverzuim en drugsgebruik.

Wat zijn de specifieke locaties (hotspots), risicosituaties en doelgroepen waarbij de problematiek zich voordoet.

Activiteit	Wanneer	Wie
In kaart brengen van de lokale situatie. Hierbij gebruik maken van de lokale regionale en landelijke gegevens. (peilstationonderzoek: jeugd en riskant gedrag 2011, nationaal prevalentie onderzoek middelengebruik 2009, kerncijfers verslavingszorg 2013, het grote uitgaansonderzoek 2013, nationale drug monitor jaarbericht 2013/2014, GGD monitor, PGO JGZ)	Januari – maart 2015	GGDrU
Hotspots aanwijzen op basis van het aantal geregistreerde drugsincidenten en het aantal en soort meldingen van burgers.	Februari - maart 2015	GGDrU ism gemeenten
Belangrijkste risicosituaties en risicodoelgroepen in kaart brengen. Gebruik maken van Grote Uitgaansonderzoek 2013 daarnaast kwalitatieve interviews. (jongerenwerk, docenten)	Maart – April 2015	GGDrU
Rapport probleemanalyse maken	April 2015	GGDrU
Aanpak drugsproblematiek inzetten	mei – december 2015	Gemeente ism GGDrU, Victas en lokale relevante partijen

### **Ouders**

Ouders hebben veel invloed op het middelengebruik van hun kind. Ouders kunnen regels stellen, toezicht houden en alcohol en drugsgebruik en de gevolgen ervan bespreken. Er zijn verschillende manieren om via voorlichting ouders hierbij te ondersteunen: via het onderwijs, voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd door Stichting Voorkom ism de GGDrU en er is een nauwe samenwerking met belangengroep: Ouders Lokaal. Zij verzorgen bijeenkomsten voor ouders met vragen over oa problematisch alcoholgebruik, ook verzorgen zij themabijeenkomsten en theateroptredens rond het onderwerp: pubers en alcohol.

### **Sport en Alcohol**

De resultaten van de vragenlijst voor sportverenigingen om de stand van zaken rondom het alcoholbeleid te inventariseren en de behoefte aan ondersteuning hierbij zullen in 2015 gebruikt worden om sportverenigingen concreet met een aantal activiteiten te ondersteunen. Deze zijn allen benoemd in het Keuzemenu: een totaal aanbod aan ondersteuning ivm alcoholmatiging, waar de verenigingen gratis aan kunnen deelnemen. Op deze wijze willen we samen met sportverenigingen werken aan een verantwoord alcoholbeleid.

Activiteit	Wanneer	Wie
Resultaten vragenlijst 2014 Sport en alcoholbeleid terugkoppelen naar sportverenigingen	Eerste kwartaal 2015.	Analyse door GGDrU in december 2014. Gemeenten: organisatie terugkoppeling; GGDrU ondersteunt
In gesprek gaan met sportverenigingen over de aangegeven wensen en behoeften om alcoholmatigingsbeleid goed vorm te geven	Eerste en tweede kwartaal 2015.	In overleg met afdeling Sport (en Sport Service) wordt een bijeenkomst voorbereid. Ook hebben de vereniging het keuzemenu toegestuurd gekregen
Regionaal activiteit inkopen en lokaal uitzetten; afhankelijk van wensen verenigingen	Sept 2015	Bijeenkomst georganiseerd door NOC NSF
Lokale activiteiten faciliteren	April – december 2015	Door gemeente te bepalen en uit te voeren, GGDrU ondersteunt.

### Onderzoek en Evaluatie

In 2013 is een plan opgesteld voor een proces- en effectevaluatie voor de gehele looptijd van dit project. In 2015 zal hieraan bijgedragen worden door een aantal activiteiten uit te voeren gericht op monitoring. De monitoringsactiviteiten bestaan uit het opvragen van cijfers over het aantal jongeren met verslavingsproblematiek in deze regio, het aantal barvrijwilligers dat een IVA (Instructie Verantwoord Alcoholschenken) heeft gevolgd, het aantal scholen waarbij het onderwerp alcohol en drugs een vast onderwerp is tijdens informatie/ouder avonden. Daarnaast zal een documentenanalyse uitgevoerd worden om na te gaan of reclamebeperkingen voor alcohol onderdeel zijn van structureel gemeentelijk beleid.

In 2015 wordt bijgedragen aan het onderdeel Onderzoek en evaluatie door:

Wat?	Wanneer?	Wie?
Documentenanalyse: zijn reclamebeperkingen voor alcohol onderdeel van structureel gemeentelijk beleid.	2015	GGDrU
Monitoring: op hoeveel scholen is het onderwerp alcohol en drugs een vast thema tijdens de informatie en ouderavonden	2015	GGDrU
Monitoring: het aantal barvrijwilligers dat een instructie verantwoord alkoholschenken (IVA) heeft gevolgd.	2015	GGDrU
Monitoring: het aantal persberichten over Nuchter Verstand, het aantal themabijeenkomsten, debatavonden	2015	Communicatie adviseur / ambtenaar gemeente / GGD
Monitoring: opvragen cijfers verslavingsproblematiek bij jongeren via het extra contactmoment adolescenten en Victas	2015	GGDrU

### Draagvlak

Ook in 2015 en verder is het belangrijk om het publiek en politiek draagvlak voor het thema alcohol en drugs wat gecreëerd is te behouden en waar mogelijk te versterken.



Draagvlak heeft alles te maken met een gevoel van betrokkenheid. Dat gevoel wordt versterkt door:

- het vroegtijdig betrekken van partners en partijen;
- heldere communicatie: de taal spreken van de verschillende partijen;
- het delen van successen en andere partijen in het zonnetje zetten;
- regelmatig te vragen hoe andere partijen over een project denken.

In 2015 wordt gewerkt aan (publiek en politiek) draagvlak door:

Wat?	Wanneer?	Wie?
Gemeenteraden informeren over Nuchter Verstand.	Doorlopend	Gemeente en GGD
Bestuurlijke betrokkenheid bewaken	Doorlopend	Gemeente, GGD, Victas
Inrichten lokale structuur voor borging van het project, d.m.v. een klankbordgroep / werkgroep of het agenderen van Nuchter Verstand in bestaande reguliere overleggen met samenwerkingspartners.	Doorlopend	Gemeente

**Financiën:**

Voor Stichtse Vecht vallen de kosten van Nuchter Verstand binnen de reguliere begroting van de GGDrU (onder lokale Taken € 7.711)

Voor specifieke activiteiten, zoals bv de informatieavonden of extra inzet voor Peers, stellen wij middelen beschikbaar uit het budget voor preventief drugsbeleid. € 9.000.

Hieronder vallen ook de voorlichtingsactiviteiten op de VO scholen door stichting Voorkom.

## DEEL 2: HANDHAVING

### Hoofdstuk 3.

#### Handhaving; naleving leeftijdsgrenzen alcohol DHW

##### 3.1 Inleiding

In de Drank- en Horecawet is vastgelegd dat de totale bevoegdheid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving van de wet bij de burgemeester ligt. Het orgaan dat dit preventie en handavingsplan vaststelt is echter de gemeenteraad. Dit betekent dat de gemeenteraad in dit plan de hoofdlijnen van het handavingsplan vaststelt. De burgemeester is degene die bevoegd is om de vergunningen op basis van de DHW af te geven en de handhaving van de DHW uit te voeren. Dit betekent dat dit plan niet ingegaan zal worden op de detaillistische invulling van de handavingsstrategie en de sanctiestrategie.

De toezichts- en handhavingstaken in het kader van de DHW worden in SWW verband uitgevoerd. De gemeenten Stichtse Vecht, Weesp en Wijdemeren hebben in 2013 besloten om in gezamenlijkheid uitvoering te geven aan de bepalingen uit de DHW. Hierbij gaat het om het houden van toezicht op de bepalingen uit de DHW en de individuele DHW- verordeningen. Dit gebeurt door de DHW toezichthouders van de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdemeren. Beide controleurs voeren de controles uit voor de drie gemeenten. De handavingsacties die uit de controles voortvloeien worden door de juristen van de individuele gemeenten uitgevoerd.

Het doel van het toezicht op de Drank- en Horecawet is: Verantwoorde alcoholverstrekking door ondernemers/paracommerciëlen met kennis van zaken en volgens de geldende regels. Hieronder wordt verstaan dat alleen mensen die de juiste leeftijd hebben alcohol kunnen krijgen, waarbij de wet en de plaatselijke verordeningen in acht worden genomen. Om dit doel te bereiken zijn ondernemers en alcoholgebruikers uitgebreid op de hoogte gebracht van de regels en het feit dat zij deze regels moeten naleven.

De gemeentelijke toezichthouders zijn opgeleid om toe te zien of daadwerkelijk de nieuwe regels nageleefd worden. De gemeentelijke toezichthouders Drank- en Horecawet geven tevens voorlichting over de regels aan uitbaters en alcoholgebruikers. Daarnaast voeren zij controles uit, zonodig, gevolgd door het opleggen van sancties. Om de resultaten meetbaar te maken zal het naleefgedrag worden gemonitord, onder andere door het houden van een tweejaarlijkse mysteryshopactie en analyse van de behaalde controleresultaten.

De toezichthouders Drank- en Horecawet zijn tevens BOA openbare ruimte. Toezicht en handhaving in de openbare ruimte op het drinkgedrag van jongeren hoort ook bij het takenpakket van deze functionarissen. Op basis van meldingen, signalen en trends wordt toezicht en handhaving uitgevoerd gericht op jongeren in de openbare ruimte.

##### 3.2 Toezicht en handhaving van de DHW

Het toezicht op en handhaving van de Drank- en horecawet en de lokale drank- en horecaverordening bestaat uit verschillende onderdelen.

1. Toezicht houden middels het uitvoeren van controles:
  - a. basiscontrole, betreft controle op de vergunning en het naleven van de algemene regels, bv:
    - is er een geldige vergunning?
    - is de juiste leidinggevende aanwezig?
    - houdt men zich aan de sluitingstijden?
    - Houdt men zich aan de regels van de plaatselijke verordeningen zoals de DHW- verordening?

- wordt voldaan aan basale bouw- en milieukundige eisen (bijv. nooduitgangen, brandblussers, onbeheerd hinderlijk afval, ernstige geluidshinder)?
  - b. leeftijdscontrole, betreft controle op het verstrekken van alcohol aan personen jonger dan de wettelijk toegestane leeftijd (18 jaar).
  - c. controle bij evenementen, zowel op vergunning/ontheffing als leeftijdscontrole.
  - d. controle op het bezit van alcohol door jongeren onder de 18 in de openbare ruimte indien gesignaleerd tijdens controle onder a, b of c.
2. Handhaving. De volgende handhavingsinstrumenten zijn beschikbaar:
    - a. Bestuurlijke boete
    - b. Proces verbaal opgemaakt door een BOA (artikel 45, 21, 20 lid 6 en 7)
    - c. Intrekken/schorsen DHW-vergunning
    - d. Tijdelijk stilleggen alcoholverkoop in de detailhandel
    - e. Toepassen bestuursdwang (sluiting, bezoekers verwijderen)
    - f. Dwangsom
  3. Voorlichting geven over de wet- en regelgeving. Dit betreft het informeren van ondernemers, vrijwilligers van paracommerciële instellingen en klanten over de regels. Een deel van deze voorlichting is lopende het jaar 2014 door de toezichthouders/BOA's gedaan.
  4. Monitoren van het naleefgedrag door middel van het uitvoeren van een mysteryshopactie en analyse van de controleresultaten.
  5. Handhavingscommunicatie; alle alcoholverstrekkers zijn door de gemeente op de hoogte gebracht wat de consequenties zijn van een overtreding. De toezichthouders/BOA's vervullen tevens deze communicatieve taak. De handhavingscommunicatie wordt opgepakt in SWW verband en in afstemming met de GGD werkgroep Nuchter verstand.

### 3.3 Analyse van de hotspots

In 2013 heeft een inventarisatie plaatsgevonden van alle alcoholverstrekkpunten in de gemeente Stichtse Vecht. In 2012 en in 2014 zijn daarbij voor een deel de hotspots aangegeven. Hotspots zijn alcoholverkooppunten waarbij vanwege aard, locatie of doelgroep, het risico groot is dat jongeren jonger dan 18 jaar er zelf alcohol kunnen kopen en/of drinken. In de gemeente Stichtse Vecht bleken in 2013 208 alcoholverkooppunten te zijn, waaronder 40 hotspots. De alcoholverstrekkpunten zijn onderverdeeld in types: cafés, supermarkten, restaurants, snackbars, paracommercie en overige.

Hotspotprofiel: drankverstrekkers waarbij het risico op overtreding van de regels van de Drank- en Horecawet aanzienlijk is. Dit kan zijn op grond van eerdere overtredingen, klachten, signalen of op grond van het mysteryshoponderzoek dat tweejaarlijks wordt uitgevoerd. Andere alcoholverstrekkpunten kennen een lager risicoprofiel. Dit zijn bijvoorbeeld drankverstrekkers zoals restaurants.

Hotspot openbare ruimte: die locaties in de openbare ruimte waar jongeren alcohol nuttigen. Op basis van klachten en meldingen komen deze signalen bij de gemeente binnen. Een hotspot kan ook preventief worden aangewezen; dit zijn bekende locaties gekoppeld aan bepaalde periodes (denk aan de zomer op de strandjes/eilandjes, Oud en Nieuw enz).

### 3.4 Sanctie- en handhavingstrategie

Handhaving binnen een inrichting geschiedt op basis van de stappen benoemd in de sanctiestrategie. Doorgaans wordt eerst gewaarschuwd, voordat bestuursrechtelijk of strafrechtelijk wordt opgetreden. Bij recidive wordt altijd opgetreden. Voor een optimaal effect van de gekozen aanpak voor alcoholmatiging is communicatie van wezenlijk belang. Het effect van zowel de handhavingsinterventies als de preventieve interventies nemen sterk in kracht toe door het inzetten van structurele en strategisch geplande communicatie. Gedurende het eerste half jaar van 2014 is de nadruk gelegd op voorlichting en communicatie over de Drank- en Horecawet. Vanaf het najaar 2014 wordt naast voorlichting ook gecontroleerd op de nieuwe wet.

In de loop van 2015 wordt door de burgemeester het sanctiestrategie en sanctietabel vastgesteld. Hierin staat beschreven wat de sancties zijn per type overtreding. Ook staat in de sanctiestrategie beschreven wanneer een waarschuwing leidt tot en boete en/of andere maatregel. Afhankelijk van het doel van de controle worden de controles opvallend (in uniform) of onopvallend (burgerkleding) door de toezichthouders drank- en horecawet uitgevoerd.

### **3.5 SWW BOA-pool**

Om de toezicht- en handhavingstaken in SWW verband uit te voeren zijn twee gediplomeerde toezichthouders in het kader van de Drank- en Horecawet aangewezen voor de drie gemeenten. Één van de toezichthouders is in dienst van de gemeente Stichtse Vecht en de andere van de gemeente Wijdmeren. De twee toezichthouders zijn tevens BOA openbare ruimte. De gemeente Wijdmeren en de gemeente Stichtse Vecht dragen beide 0,5 fte toezichthouder Drank- en horecawet bij aan de BOA-pool (gezaamenlijk 1 fte). Weesp draagt financieel bij aan dit samenwerkingsverband en zorgt voor de nodige achtervang in geval van nood.

De toezichthouders/Boa's zijn aangewezen voor het gehele samenwerkingsgebied SWW. Dit betekent dat de toezichthouders/Boa's mogen werken op het gehele grondgebied van SWW.

Elke controleactie wordt geregistreerd. De doelen van deze registratie zijn om:

- een algemeen overzicht te kunnen genereren (verslaglegging);
- veranderingen in nalevingsgedrag te signaleren;
- aanpassingen in de sanctie- en handhavingsstrategie te maken en te komen tot een efficiëntere en effectievere handhaving.

## Hoofdstuk 4.

### Preventie en handhaving uitvoeringsprogramma Stichtse Vecht

#### 4.1 Inleiding

In hoofdstuk 4.2 wordt toegelicht wat de stand van zaken is rondom het alcoholbeleid en alcoholgebruik in de gemeente Stichtse Vecht. Vanaf hoofdstuk 4.3 wordt toegelicht wat in 2015 en 2016 de activiteiten zijn die qua preventie en toezicht/handhaving ingezet worden in de gemeente Stichtse Vecht. In het afsluitende hoofdstuk 5 worden de financiën toegelicht gekoppeld aan het uitvoeringsprogramma.

#### 4.2 Alcohol in Stichtse Vecht

##### **Drank- en horecaverordening**

In november 2013 heeft de gemeenteraad een Drank- en horecaverordening voor de gemeente Stichtse Vecht vastgesteld. In deze verordening zijn verschillende bepalingen opgenomen in de geest van de aangescherpte Drank- en Horecawet.

Zoals reeds aangegeven wordt in SWW verband uitwerking gegeven aan deze verordening.

##### **Drankgebruik onder jongeren**

Gemeente Stichtse Vecht heeft alcoholmatiging hoog op de agenda. In dat kader worden verschillende acties ondernomen met als doel dat de jongeren op een latere leeftijd met alcohol in aanmerking komen.

In de gemeente Stichtse Vecht wonen 7073 jongeren tussen de 10 en 18 jaar (peildatum september 2011). In 2012/2013 is een E-movo (elektronische monitor en voorlichting) onderzoek uitgevoerd door de GGDrU. Uit dit onderzoek komt onder andere naar voren dat onder de onderzochte jeugd binnen de gemeente Stichtse Vecht (450 aantal) dat 55% van de jongens<sup>3</sup> en 39% van de meisjes recentelijk alcohol heeft gedronken. Binge drinken blijkt populair te zijn onder de onderzochte groep: 35% jongens en 26% van de meisjes beantwoordde de vraag positief of hij/zij ooit aan binge drinken heeft gedaan.

Ondanks de hoge cijfers daalt het alcoholconsumptiepatroon en stijgt de aanvangsleeftijd van de eerste alcoholconsumptie onder de jeugd in Stichtse Vecht. Dit is in lijn met de regionale trend.

##### **Resultaten Mysteryshop actie 2013**

In 2013 is een mysteryshopactie in de gemeente uitgevoerd. Hierbij zijn 25 alcoholverstrekkers bezocht door 15- en 17 jarigen. Bij elke verstrekker zijn twee aankoop pogingen gedaan. De alcoholverstrekkers waren verdeeld in cafés, cafetaria's, supermarkten, sportkantines en restaurants. Van de 25 alcoholverstrekkers waren er maar 4 die tijdens de beide pogingen geen alcohol hebben verstrekt. 6 alcoholverstrekkers hebben één keer alcohol verstrekt.

De overige 15 alcoholverstrekkers hebben 2 keer alcohol verstrekt. Uit deze actie is gebleken dat voornamelijk supermarkten en slijterijen de wetgeving correct naleven. Sportkantines en de reguliere horecaondernemers scoren het slechtst tijdens dit onderzoek.

##### **Drankgebruik in de openbare ruimte**

Op hangplekken van jongeren wordt regelmatig alcohol genuttigd. Op enkele plekken geldt dan ook al jaren een alcoholverbod (bijvoorbeeld de stationsgebieden in Maarssen en Breukelen). De verschillende plekken worden door de wijkpolitie, BOA's en jongerenwerker op drankgebruik in de gaten gehouden. Volgens de professionals wordt er niet excessiever gedronken door de jongeren in Stichtse Vecht dan in omliggende gemeenten. Daarnaast is het bestaan van drankketen (vooralnog) geen bekend fenomeen in de gemeente Stichtse Vecht.

##### **Communicatie**

Communicatie is van essentieel belang om verbinding en synergie te creëren. De aandacht rond de nieuwe boodschap: "geen alcohol onder de 18" e.d., zal worden gecontinueerd in samenwerking met

---

<sup>3</sup> Onderzoek is gedaan onder 2<sup>e</sup> en 4<sup>e</sup> klassers van het VMBO bkg, Vmbo-t en het havo./VWO

de partners Samen aan de Slag / GGDrU. Vanuit de GGD wordt de persvoorlichting gedaan over de uitkomsten van de verschillende acties en projecten.

Daarnaast worden de verschillende onderwerpen van Nuchter Verstand en de verschillende handhavingsacties door de gemeente gepubliceerd.

Voor de handhavingscommunicatie worden door de gemeente Stichtse Vecht tevens in SWW-verband communicatiemiddelen ingezet. Op bepaalde momenten wordt de media gezocht om zichtbaar te maken wat de activiteiten zijn van de BOA-pool. De meest voor de hand liggende momenten zijn Oud & Nieuw, zomerseizoen, begin sportseizoen en grootschalige evenementen.

#### 4.3 Frequentie controle Drank- en Horecawet

Op grond van de analyse van de hotspots, Mysteryshopactie, aanbod alcoholverstrekkers en de beschikbare capaciteit van de BOA-pool is gekozen voor een gecombineerde aanpak die zowel risico gestuurd (te weten de hotspots) als algemeen toezichthoudend is. Aan de te onderscheiden typen alcoholverstrekkpunten zijn de volgende bezoekfrequenties verbonden:

- hotspots 2x per jaar;
- restaurants 1 x per 2 jaar
- hotels 1 x per 2 jaar
- cafés 1 x per 2 jaar
- supermarkten 1 x per jaar
- slijterijen 1 x per 2 jaar
- snackbars 1 x per jaar
- paracommercie 1 x per 2 jaar
- overige en vraagtekens 1 x per 2 jaar
- evenementen bezoeken
- nachtclubs 1 x per jaar
- hotspot openbare ruimte bezoeken

##### **Hotspots**

Hotspots worden minimaal twee keer per jaar bezocht, waarbij de nadruk ligt op leeftjdscontroles. Zo nodig, indien de bevindingen hier aanleiding toe geven, kan een hotspot vaker gecontroleerd worden. Het spreekt voor zich dat bij hotspotcontrole met name de controle op het verstrekken aan minderjarigen centraal staat.

Hotspot openbare ruimte: Het gebruik van drank in de openbare ruimte door minderjarigen op plaatsen waar gebiedsverboden van kracht zijn, geldt een *zero tolerance* beleid. In de overige openbare ruimte zal afhankelijk van de signalen, gecontroleerd worden op die plekken waar de jongeren alcohol consumeren. Het contact zal door de toezichthouders/BOA's met jongeren worden gezocht. Afhankelijk van de situatie wordt gewaarschuwd, geverbaliseerd en/of contact gezocht met ouders. Tevens zal er afstemming zijn met het jongerenwerk en wijkpolitie.

**Hotspot evenement:** *Op basis van de evenementenkalender van de gemeente Stichtse Vecht (en die van Weesp en Wijdmeren) worden alle grote evenementen gecontroleerd en de evenementen die jong publiek trekken. De BOA's vervullen een voorlichtende, toezichthoudende en handhavende taak.*

#### 4.4 Evaluatie

Het Preventie- en Handhavingsplan wordt vastgesteld voor de periode van 2 jaar en zal gelijktijdig met de lokale nota gezondheidsbeleid worden geëvalueerd. Het PHP mag tussentijds worden gewijzigd, indien daar aanleiding toe is. Een aanleiding kan zijn dat uit tussentijdse metingen blijkt dat ingezette koers niet leidt tot de gewenste resultaten.

Een nieuw horecabeleidsnota wordt in 2015 opgepakt. In deze beleidsnota zal een verbinding worden gelegd met onder andere dit plan.

Het volgende PHP zal aansluiten op het nieuwe lokale nota gezondheidsbeleid (2017 – 2020)